

УДК 349.2:351.74(477)

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Гончарук В. В.

*доцент кафедри трудового та господарського права
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, с.н.с.
ORCID 0000-0002-8157-0130*

На поліцейських поширюються обмеження, визначені Законом України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції»¹, Законом України від 2 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію»² та іншими законами України.

Нагадаємо, що, відповідно до ст. 61 Закону України «Про Національну поліцію»³, на поліцейських поширюються певні обмеження, пов'язані зі службою в поліції. Так, не може бути поліцейським: 1) особа, визнана недієздатною або обмежено дієздатною особою; 2) особа, засуджена за умисне вчинення тяжкого та особливо тяжкого злочину, у тому числі судимість якої погашена чи знята у визначеному законом порядку; 3) особа, яка має непогашену або незняту судимість за вчинення кримінального правопорушення, крім реабілітованої; 4) особа, щодо якої було припинено кримінальне провадження з нереабілітуючих підстав; 5) особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією; 6) особа, яка відмовляється від процедури спеціальної перевірки під час прийняття на службу в поліції або від процедури оформлення допуску до державної таємниці, якщо для виконання нею службових обов'язків потрібен такий допуск; 7) особа, яка має захворювання, що перешкоджає проходженню служби в поліції; 8) особа, яка втратила громадянство України та/або має громадянство (підданство) іноземної держави, або особа без громадянс-

¹ Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

² Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

³ Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

тва; 9) особа, яка надала завідомо неправдиву інформацію під час прийняття на службу в поліції.

За поліцейськими зберігаються всі права, визначені для громадян України Конституцією та законами України, крім обмежень, встановлених вказаним та іншими законами України. Поліцейський не може бути членом політичної партії. Поліцейський не може організовувати страйки та брати в них участь.

Наразі відсутнє єдине міжнародне визначення корупції. Визначення поняття «корупція» неоднакове у різних країнах. Терміном «корупція в поліції» охоплюються дуже різні дії, зокрема: підкуп, підробка або знищення доказів, фаворитизм, непотизм тощо. Однак спільним у всіх цих діях є те, що вони обов'язково передбачають зловживання повноваженнями, зловживання посадою службовця поліції. Відтак загальновизнаним є те, що корупція повинна розглядатися як постійна загроза чесності поліції і її нормальному функціонуванню в межах верховенства права в усіх державах-учасниках. Параграф 21 Європейського кодексу поліцейської етики¹ передбачає вжиття ефективних внутрішніх заходів з боротьби з корупцією в поліції, що включатимуть визначення корупційної поведінки, вивчення причин корупції всередині поліції і створювати організаційні структури та контрольні механізми для боротьби з корупцією. Згідно зі ст. 1 закону України «Про запобігання корупції»², корупційним правопорушенням вважається умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 4 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Також поліцейським не може бути особа без громадянства або не громадянин України. Документами, які підтверджують громадянство України, є паспорт громадянина України, свідоцтво про належність до громадянства України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, тимчасове посвідчення громадянина України, проїзний документ дитини, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи на повернення в Україну.

¹ Європейський кодекс поліцейської етики. URL: <https://polis.osce.org/file/8641/download?token=5AIYESI>-(дата звернення: 21.05.2021).

² Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

Законодавство України не визнає подвійного громадянства. Водночас такі факти можуть мати місце у випадках, коли інша держава не визнає своїм обов'язком повідомляти Україну про надання свого громадянства тій чи іншій особі. Якщо встановлено, що особа має, крім українського, ще й громадянство іншої держави, слід виходити з того, що набуття нею іноземного громадянства виключає її із числа громадян України (принцип єдиного громадянства). Особою без громадянства, що проживає постійно в Україні, є особа, яку жодна із держав відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином і яка має постійне місце проживання на території України на підставі українських документів – посвідки на постійне проживання. Це може бути особа, яка перебуває на території України як іммігрант, прибула на навчання на термін дії угоди про навчання тощо.

Відтак не може бути поліцейським особа, яка надала завідомо неправдиву інформацію про себе як кандидата, тобто обманула належного адресата. Інформація вважається неправдивою, якщо не відповідає дійсності, приховує або перекручує у гірший або, навпаки, у кращий бік справжній стан речей і стосується тих обставин, які дають змогу отримати посаду в поліції. Завідомо неправдива інформація під час прийняття на службу в поліції за своїм змістом має бути такою, що могла бути підставою для прийняття рішення про прийняття особи до лав поліції.

Як висновок, обмеження прав поліцейського, пов'язані зі службою, не є порушенням прав і свобод людини, гарантованих Конституцією¹ та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Вказані обмеження необхідно вважати специфікою правового статусу поліцейського.

¹ Конституція України : станом на 1 верес. 2020 р.: відповідає офіц. тексту. Харків : Право, 2020. 82 с.